

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
виноситься в Австрії:

на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тиждень 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
по суботі 5 доларів або 10 руб.
Поводиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очи Душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми сердце і віра руска“. — З Русланових повільів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім
неділ і руских свят о 5 год
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Хмельовського ч. 15, II
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського ул. Я-
гайлоньська ч. 3.

Рукописи звертає ся лише на
попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані
є вільні від пор. а. — Оповідки
звичайні приймають ся по ціні
30 с. від стрічки, а в „Надісланих“
40 сот. Подяки і привітання
дonesеня по 30 сот. від стрічки.

„Замѣтательное посланіе архієп. Антонія Волынского“.

По тамтій стороні Збруча невинним кроком йде моральне підготовлене умів до кривавої розплати з Австрією, рівнобіжно до тої акції, яку російська рука з поміччю русофілів і шпигунів веде в Галичині. До недавня почайвський монастир і холмське братство письмом в „Почайвських Листках“ і „Холмщині“, проповідями і вісами устно голосили про страшну долю „подъяремныхъ русскихъ“ по сій стороні Збруча, про їх муки в австрійсько-польській неволі за ісповідане православної віри і про потребу скорого визволення одно-вірців з „австрійського пекла“. Настрій і тон проповідий ріс в міру того, як укладали ся австрійсько-російські відносини. Недавно ще прецінь, коли грозила справдішня небезпека ізза австрійсько-російського непорозуміння, мобілізували почайвські черці православних братчиків до хрестоносної війни з Австрією за „підярємнихъ“ одновірців.

Тепер сю акцію моральної протиавстрійської мобілізації прийняв на себе волыньський архієпископ Антоній, якого недавно тому царгородський патріарх іменував ексархом для православних в Галичині. Першим его ділом на новім становищі є „Окружное посланіе объ избавленіи въ темницѣ сущихъ“. Річ в тім, щоби сфантазувати темні корби селянства на Волині і російським Поділля (отже над австрійською границею!) проти Австрії. Засновок „посланія“ — недоля православних агітаторів Сандовича, Гудими і Соловія, які за не-дозволені православні богослуження для греко-

католиків в цілях пропаганди сидять в тюрмі. Чуте — православні люди: — православні священники — в тюрмі!

Але перейдім до посланія і передаймо его короткий зміст за „Кієвлянином“ з ко-нечними пропусками протиавстрійськими, які з огляду на прокуратوریю годі повторити. Там читаємо:

„Сегодня, 6 августа, по всімъ церквамъ Волынской епархіи прочитано будетъ „Окружное посланіе“ архієпископа Волынского Антонія и совершенно будетъ особое моленіе. О чемъ? Вотъ это „о чемъ“ и заслуживаетъ большого вниманія: весьма возможно, что посланіе станеть выдающимся событіемъ не только въ нашей странѣ.

„Цѣль своего замѣтательнаго посланія архієпископъ Антоній опредѣляетъ слѣдуюми словами: „Итакъ, въ сей день Преображенія Господня, когда прадѣды наши освободились отъ польскаго ига, сподобились вернуться къ вѣрѣ православної, завѣщаю паствѣ своей Волынской по всімъ церквамъ, гдѣ будетъ совершаться святая литургія, присоединить къ ней и молебствіе „объ избавленіи въ темницѣ сущихъ“.

Ту наступають проклони на Австрію за те, що увязила „ієреєвъ Максима (Сандовича), Игнатія (Гудиму) а також ієромонаха Петра и другихъ страдальцевъ за православную вѣру... въ смежной (границной) съ Волинью странѣ“.

„Посланіе“ кінчить ся просьбою, щоби православні молили ся горячо за „мучеників“, а Господь прийме їх молюби, покарає гнобителів, „страдальцевъ“ вийдуть з тюрми і засяє сонце православя над „Прикарпатскою Русією“.

„Посланіе“ ударяє в найчуткішу струну

віруючої пастви і викликає бажане мести. „Посланіе“ мають всі священники волинської і подільської губерній пояснити вірним в церкві. Розуміємо, що се значить. „Православні люди, чи знаєте, що за Збручем переслідують вашихъ одновірцівъ тюрмами, що навіть священників не падають!“ — почує ся на проповідях в сусієвних в Галичині губерніях. Пимстити їх — ось сенс і заключене проповідий.

Протиавстрійська мобілізація умів, пере-воджена ексархом Антонієм заслугує на пильну увагу. Нікому не тайні наміри Росії що до Галичини, бо галицькі тюрми переповнені шпигунами і православними апостолами, які тут, внутр держави, мають приготувати на-селене на прихід Росії. „Моральна анексія“ йде рівнобіжно по обох сторонах Збруча — невинно і послідовно після згоря визначено-го шляху.

Мають свою вартість для протиавстрійської пропаганди також легенди про „росій-скість“ населенців Галичини. Они перекону-ють несвідущих діла, що в Галичині живуть справдішні „русские“ для яких годять ся піти навіть на жертви. Одну з тих легенд ширених черцями в Почаєва і ексархом Антонієм при-водить „Кієвлянинъ“ ніби свою. Она звучить:

„Въ Шенбрунѣ, когда мы, нѣсколько че-ловѣкъ русскихъ, осматривали Вѣну съ по-строенныхъ императоромъ Францомъ Іосифомъ пропелей (высокое мѣсто) и разговари-вали, конечно, по-русски, съ нами по русски же заговорилъ австрійскій солдатъ, примѣ-шившая къ чисто русскимъ и нѣсколько словъ малорусскихъ. Мы разговорились, хотя и съ осторожностью, боясь какой либо провокаціи: но страхи наши были напрасны: солдатъ былъ

родомъ изъ Галиціи и обрадовался намъ, русскимъ, какъ роднымъ. Онъ жаловался на тяжкое положеніе русскихъ галичанъ въ Ав-стріи, говорилъ о любви ихъ къ Россіи, къ православію... онъ оказался православнымъ.

„Ясна ли вамъ, читатель, — кінчить ро-сійскі часописи — теперіє вся правда въ по-сланіи архієпископа Антонія? И можете ли вы быть спокойными зная, что продѣлываетъ ся въ Австріи надъ единокровными и едино-вѣрными намъ русскими галичанами?“ „Мо-жете вы быть спокойными!“

І справді они всі в Росії і правитель-ство і „святійший синод“ і ексарх Антоній і вкінці почайвські черці разом з своїми пе-чатними органами не то не „спокойны“, але жваво готовлять ся до забору Галичини. Кождий на свій лад, але для одної цілі. Та-ку саму ціль має й посланіє Антонія.

Не можемо також ми бути „спокойны“, бо се „nostra res agitur“. Не повинна бути спокійна наша суспільність, краве і осередне правительство і приглядати ся стоїчно на сей рух російських шершунів, які несуть заразу і по сім і по тім боці Збруча.

„Посланіє ексарха Антонія“, що кличе не лише Божю поміч, але й людської мести чей промовить нам більше і тривкіше, чим арешт соток шпигунів. Бо в посланіє „право-славні люди“ вірають і кріпко затискають кулаки!

Caveant consules!

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєдну-вати нам нових передплатників в кругах сво-їх знайомих.

Трудне ім'я.

Священник села Ц. стрітив на дорозі свого парохіянина, виборця, Гната Воробця, що має вибрати посла до сойму, поздоро-вавши ся, почав з ним розмову:

— Що ж там, Гнате? будемо голосувати?

— А будемо, прошу отця духовного, бу-демо, а-якже! Чому би не голосувати? Як го-лосувати, то голосувати!

— Але на нашого кандидата!

— Таже на нашого! не йнакше! То да-вними часами, бувало, ми на пана голосува-ли, на чужого, а тепер — нема панцю, для тебе танцю, ми собі погуляєм! А-я! правду кажу! О! пішло ім з Петрового дня — панам! Чую, дуже щось до них добарають ся. На востро! В каветах таке пишуть! страх!

— А знаєте ви, як наш кандидат називає ся! Бо то помилити ся не можна, зараз ваш голос пропаде!

Воробець махнув рукою поза себе, як крилом.

— Та що то нашого чоловіка назвати — не штука! А-якже! То ще, прошу ласки отця духовного, як я при воську служив, то була штука назвати старшого! Де-де! Що ми по зубах набрали ся! „Генерал фантері-атрі-лери граф Шурим Бурим“, чи якось йнакше, так давненько, що страх! А чия пан оберт: „Едлер фон Поганій воли до логазні!“ Якийсь Мадяр був, але писав ся більше з руска, от-так як би я Воробець Гнат. Вимовити можна.

О. парох слухав радо горіливого селя-нина і усміхав ся незграбно.

— Ну, преці, Гнате, як лише ся наш кандидат?

— Хто? сей адукат з Городенки?

— Так.

— Воконецкий пише ся, а на ім'я Ти-мофій.

— От, видите, газдо, що не знаєте! Не Тимофій, тільки Теофіл, — Теофіл Оку-невский!

— А лж як кажу? Тимофій Вокунецкий — хіба не так?

— Ну, не так. Прийдіть ви, Гнате, за-тра до мене, так під вечір, то будемо вчити ся, як називає ся наш кандидат. Ви непи-сьменні, то з письма не вчитаете, як інші, треба собі в голову вбити, як „Отче наш“. Прийдете?

— Та добре! Я приїду. Чому би не прийти? Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки!

На другий день під вечір Гнат Воробець прийшов до священника. Той ходив по саду. Оба привітали ся, поговорили хвилину про безнастанні дощі, про малу надію на добрі жнива, троха про війну на Балканах, — а потім сіли собі на лавочку і почала ся наука.

— Ну, будемо вчити ся! — почав о. Коваль. — Наш кандидат...

— Зараз, прошу ласки отця духовного, кан-ди-дат то ніби чоловік, що хоче бути послом?

— Так! Або він сам хоче, або его хо-тять мати послом.

— Ага! Ну, добре! То наш кандидат пи-ше ся Тимофій?

— Не Тимофій, лише Теофіл!

— Се по якому?

— По нашому. Є таке ім'я. Значить Бо-гу милій!

— Ади! То файно називає ся! Дай ему Боже здоров'я!

— У селян такого імені не вживають: у них все лише Стефан, Іван, Василь, Гнат

— а в панів Теофіл, Володимир, Ярослав...

— Звичайно: з-панська! — замітив Во-робець.

— Ні, не з-панська, а так; одні звикли до таких імен, а другі до таких. От мій су-сід назвав хлопця так, як в календаря сто-яло того дня, коли він родив ся: Венедикт, а люди на селі як підхопили: Медведик тай Медведик — і хлопчиско по нинішній день Медведик, а не Венедикт.

— Та, бо й справді дивно якось — за-мітив Воробець.

— А про то сьвяте ім'я, як кожде ин-ше. Так і ту: Те-офіл! Повторіть!

— Те-о-філ!

— Те-о-філ, не — філ!

— Теофіл! — вимовив Воробець глاد-ко. — Ха! ха! чудно якось. Ну, та коли вже так его охрестили, воля божя, а нам не до того.

— Втім ся далі! Як ви Воробець пише-те ся, так наш кандидат пише ся Окунев-ский.

— Воконецкий! Я знаю, не треба вчити ся — боронив ся виборець. — Я чув від людей.

— Отже зле чули і треба вам навчити ся по-правді, бо голос пропаде. Ви ловили ко-ли риби?

— Чому ні? Ловив!

— А що є окунь, знаєте?

— На! маєш! Я би не знав, що є во-кунь? Та я раз — буде тому вже з трицять літ так коло сьвятої Покрови — злапав та-кого вокуня, що жид мені цілу квартиру горів-ки дав за него! А сам шабас мав — аж гей!

— Отже добре! То наш кандидат називає ся з початку так, як та риба. Окун-ев-ский.

— Ніби такий вострий хребет має, як вокунь — зажартував Воробець. — Ну, що ж? Все ж ліше, як Горобець.

— Повторіть, Гнате: Окуневский!

— Та я знаю: Вокуневский!

— Не Во — лиш Окуневский!

— Хіба не все одно?

— Не все одно! Можуть скасувати го-лос і за таке, як скочуть.

— Ади! — дивував ся Воробець. — Оку-невский! Окуневский!

— Слава Богу! Тепер випадає ему го-вор віддати, бо він і пан і доктор і адвокат і посол до Відня — то, як покличуть вас до голосованя, годить ся сказати так: пан до-ктор Теофіл Окуневский, адвокат з Горо-денки.

— То він і людий лічить?

— Ні! Чому так питаєте?

— А от ви кажете: доктор.

Священник пояснив, що бувають всякі доктори, і хотів уже раз почути від Воробця ціле ім'я і титули кандидата.

— Ну, як називає ся?

— Пан Теофіл Вокуневский...

— Але-ж не пантофель, чоловіче до-брий! Хіба ви не знаєте, що є пантофель?

— Ні!

— Се такий мягкий, вигідний ходак на ноги!

— Воробець троха напудив ся, як се почув.

— Та я... нічо... деж би я тоє? — боро-нив ся він. — Ще би заскаржив до суду!

— То опустіть „пан“ і кажіть просто: Доктор Теофіл Окуневский, адвокат з Горо-денки.

— Доктор Тимофій Вокуневский, адво-кат з Городенки.

— Як? Тимофій?

Учитель народний в обороні учительства.

(Конець).

Та нехай ніхто не думає, що вже за те саме учительству належать ся посольські мандати. Ні, тут не розходять ся о посольське крісло, але о пошановане стану і праці.

І если приміром амбітник А не все є найліпшою якості, то з того ще зовсім не випливає, щоби задля таких амбітних одиниць — відсуджувати від честі цілий учительський стан і відмовлювати ему всякої моральної вартості і вдоволення.

Се не може бути аргументом, що „Нар. Комітет“ — каже — „що не може впливати на виборців в данім окрузі виборчим, щоби вибирали учителя послом, бо там, де того треба, як приміром в Коломийщині Трільовського — то і похвалить ся, що попросту а ка за в там того а того кандидата вибрати послом і так буває й деінде. І так оно після льогіки випадало зробити і з кандидатом учителем а з певністю — що націонал-демократичні виборці — в данім окрузі — де би кандиддував учитель, скорше би віддали свої голоси на заслуженого на народній ниві учителя, чим в Коломийщині приміром на д-ра Трільовського. — Отже з оглядом на се навіть таке твердження — як „винні обставини, що учительство в політиці не відіграв майже ніякої ролі — ніяк не оправдує такої політики. Бо если би ми приміром таким міркованам аж були приневолени признати оправдане, то в таким случаю не лише учитель, але й адвокат, судия, професор, лікар, урядник, ба навіть і священник ніяк не могли би з сілського округа дістати ся до сойму.

А щож значить визначна ролія в політиці? О ні! я виробив собі дуже слабе понятє. Перед кількома літами був я на польськім передвиборчім вічу. Яко кандидати ставали незваним мені панок з партії людовців і пок. кс. Пастор.

Перший говорив людовець — гарно, пориваючо, нападаючи при тім на кс. Пастора в безпощадний спосіб, а в кінці бесідника нагородили довго триваючими оплесками.

Підчас тої бесіди пок. кс. Пастор непокоїв ся, ходив по салі, плював, вимахував руками, щось говорив собі під носом, а вічевники підсміхували ся з него. — По сім і він забрав голос. Его бесіда не була гірша від першої. На передбесіднику і его партії не лишив сухої нитки, ну! і его відтак вічевники

— Ні! — нагадав собі Воробець, але як справді мав сказати, забув.

— І він, як малий ученик, засоромив ся та почав себе оправдувати:

— Трудне ім'я... годі спам'ятати... де мені до того?! Тяжко йде. Я от журю ся, що долину вода замулила, сіна не зберу... де моєї голови таке чіпляє ся?

Священик помовчав хвилину, потім встав і „Не журіть ся, — каже — І'нате, навчимо ся ще, як наш кандидат називає ся і послом виберемо его і сіно зберемо — і буде нам ліпше!

— Дай то, Господоньку! — зітхнув набожно Воробець.

— А я попрошу Василя Підгородецького, аби вас навчив. Він письменний чоловік, то вам скаже.

— Та вже най і так буде — згодив ся селянин. — Дивно якомсь той кандидат називає ся. Тяжко спам'ятати. Дякую вам, що-сте мене вчили. Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки!

Вечером варікан о. Коваль перед жінкою на загвожджені селянські голови і на львівських політиків і редакторів, котрим ані не сити ся, що на селі треба неріз час тратити на такі дрібниці. Здає ся їм, що вистане приказ дати, що они нарід уже зовсім приготували, тимчасом на селі ти вчи не тільки, чому на свого чоловіка маєш голосувати, а ще й як він називає ся.

Воробець зрозумів уже, що треба дати голос на свого кандидата, навчив ся — як адавало ся потім і священникови і Підгородецькому — імени кандидата, а прийшло ся при виборчій комісії сказав цілком виразно: „Доктор Тимофій Вокунецкий“ і голос его пропав.

О. М.

нагородили не меншими оплесками. З того не міг я навіть і зрозуміти, о що тут ходило. Таке саме вражінє мав я на недавнім вічу учительських делегатів в ратушевій салі у Львові, де на Новаку, Якимовськім, Макуху, Сташівськім, починаючи, а на Гальбоні і Кшечунувичу кінчаючи, то всіх бесідників однаково оплескували. Не знаю тільки, як заховують ся наші українські вічевники селяни у східній Галичині на передвиборчих вічах, коли приміром на однім і тім самім вічу промовляють — чергою, націонал-демократ, християнський суспільник, або радикал, чи в кінці і соціаліст*), бо вже кільканадцять літ, як бував я на таких вічах, а живу серед населення, яке поки що не відчуває так, як я і той нарід, з котрого я вийшов. Ось вам політична ролія в народі, ось вам політична орієнтація!!

Пипучи отсі стрічки з певністю шановний повиборчий критик з „Нар. Комітету“ подумав собі: Ось задіта амбіція, ось знов амбітник-учитель — може і не найліпшою якості, не могути дістати ся до сойму — та хоче хоч у христ. суспільників зробили кар'єру. Ні! коли до тепер не зробив я кар'єри, то на будуче нема вже і потреби — кар'єр в учительстві нема. Впрочім я до сего не спосібний, хоч вині багато людей робить кар'єру найби і в „Народнім Комітеті“. Найбільшою кар'єрою в цілм життю свідомого учителя, то праця і вандрівка з повіта до повіта, з села до села і то по найгірших порах. Кождий новий повіт перейти кілька до кільканадцять разів пішими ногами, пізнати его потреби, та від чого найперше в нїм зачиняти народну працю. І чим більші здобутки тої праці, тим більше для такого учителя вдоволення, тим більша для него кар'єра. Мрія о посольськім кріслі в цілм моїм життю і через голову мені не перейшла — а і тепер не снити ся мені про те і то хочби навіть задля тої простої причини — як сказано — задля обставин, завдяки яким „народне учительство не відіграв такої ролі в політиці“ — яка потрібна до здобуття посольського мандату. А зваживши ще й на те, що учитель має виглядати в очах „Нар. Комітету“ „як одиниця не все найліпшою якості“, то я погорджу ю посольським мандатом.

І не говорю сего яко християнський суспільник, бо 20 літ працюю для свого народу, яко націонал-демократ, мені все одно було — чи разом зі мною трудить ся демократ, радикал, чи і христ. суспільник, тай не чую найменшої внутрішньої потреби сей табор покидати, але розуміючи становище учителя і его працю для народу, я ніколи з тим не погоджу ся, щоби хтось, хочби повиборчий критик з рамени „Народного Комітету“, оборонюючи своє становище, поважував ся відсуджувати від значення, заслуги, праці і честі, не лише своїх противників, а і навіть хочби народне учительство. Про значення, працю і заслуги учительства для народної справи, я ще поговорю пізніше**), бо слід учительство і застановити ся над сїм, в який спосіб виробити собі серед народа сей затрачений вплив на політику, слід би вилізти з тої шкаралупи на верха, нехай знає суспільність наша, чим є праця учителя для неї на кождім кроці — та серед яких обставин се учительство приневолене її виконувати, а тим самим і показати першому ліпшому чваньковатому панкові, хочби і з докторським дипломом, що народне учительство, то не тумани і ідіоти.

Некандидат.

*) Чим більший ревун, і чим більше уміє блахманити, тим більші також оплески! — Ред.

**) Вважаємо сего. — Ред.

Лист з Угорщини.

(Запис монаха о. Пасторія. Гайдудороське єпископство. Кандидати на єпископський престол в Пряшєві. Політичні партії в соймі. Русини в Будапешті).

(Конець*).

Справою о. Аркадія займала ся часопись Pestí Napló і в ч. 193. з 15. с. м. стає в его обороні судия Фаркаш — Farkas Bertalan tablativo urnak — в статі під заголовком „Arkad Barat“. Чи сей процес угорських

*) Гл. ч. 185.

ОО. Василян покінчить ся для них корисно, годі сподівати ся, та і не скоро він скінчить ся а трудність до виграня тим більша, що масток о. Аркадія призначений на греко-католицьке мадярське єпископство, котре хоч в засаді вже установлене і кандидат на єпископа вже усмотрений, то однак ще не порішено, де має бути столиця сего єпископства, бо Гайдудорог, хоч велика місцевість, то є селом.

Як сказано вище, Русини ділять ся тут на дві партії — одна народна, друга антинародна, яка хотіла би цілком зляти ся з Мадярами, в одно — і що до мови — і в церкві хоче завести богослуженє по мадярськи, як се вже є в будапештєнській парохії.

Та партія і називає ся будапештєнською, бо з Будапешта має она провідників, і тут кують ся пляни, як Угорську Русь змадяризувати, а обдумують і над середниками, як до того скорше дійти. Та партія обсаджує також єпископські престולי і з тої партії вийшов теперішній кандидат на гайдудороського єпископа. Є се священник з мукачівської єпархії, який не уміє навіть по руски, тільки по угорськи. А однак будапештєнська партія хотіла обсадити прайшєвське єпископство тим кандидатом, щоби чим скорше змадяризувати Угорську Русь. В кандидаті на гайдудороського єпископа мала она знамените орудіє і за тим побивав ся дуже член палати вельмож Сабов, однак на рішуче представлене прихильників партії народної — які представили, що єпископ, який не розуміє мови свого народу, якого є пастирем, не буде міг успішно перевести свого діла і на разі дали они своему кандидатови гр.-катол. єпископство мадяр. в Гайдудорогі. Від двох літ опорожнене єпископство в Пряшєві. Кандидатів було 6 чи 7 — тепер лишало ся всього 3 а то: професор богослов'я в Унгварі і крилошанин др. Симеон Сабов; крилошанин капітули в Унгварі о. Гебей і др. Новак, інструктор дїтий гр. Пальфійого в Римі.

Хоч найменше протекції має о. др. Сабов, але поміж кандидатами він один з найповажніших і має найбільше даних на єпископське достоїнство.

Нігде може нема при обсаді католицьких єпископів таких трудностей, як при обсаженню єпископств на Угорщині, а ще більше єпископів руських. Політика угорських загорільців доходить до того, що того кандидата побирає ся, котрий найбільше дасть обіцянок, що засимілює руський нарід з угорським, що успішніше буде вести мадяризацію Церкви, а до сего є кінечним: введенє латинського календара між Русинами а помалу і азяка мадярського в богослуженню. Одну часть сего сповнив вже покійний єпископ Фірдак. За него викинено з церковного устава богослуженє в честь св. Володимира і Ольги, Мучеників Бориса і Гліба — і то не задля скрупулятності, що се не були католицькі свята, бо єпископ Фірдак не знав з історії, що св. Володимир був католиком, (інакше не був би уділив гостинного прийнятя тром папським легатам, яким грозив смертю грецький цісар, як се виказав в своїй розвідці в „Ділі“ др. Іван Франко) сї богослуження опущено тому, що в канонах і трєпарях та кондаках в честь тих святих є згадка про Русь, про землю руску, де молимо тих святих о спасенє для синів руських. Се разило делікатне, мадярське ухо єпископа Фірдака і він казав се богослуженє тихцем, brevi manu, усунути, — не питаючи навіть апробати Риму — або гадки в тій справі — а ще менше дбаючи о голос духовенства — і вірних. Мадярський деспотизм вмішав ся і до справ Церкви а мадярські єпископи є більше Мадярами, як єпископами, особливо коли ходять о наших руських. Туть они хотять показати ся, чи не більше Мадярами, як самі Мадяри.

Сумно, дуже сумно, коли пастирам Церкви Христової ходять більше о ордері, о ласку хиткого хвилевого правительства, яке особливо на Угорщині найменше може зі всіх правительств руководити ся засадами етики і нігде не діють ся такі скандали, як між угорськими державними мужами.

Обсаженє єпископства уважають они середником до скоршої мадяризації Русинів, не оглядають ся зовсім на се — чи той кандидат хоч трохи відповідний. Приміром запевнили они протекцією одному, що в великий тижденє, саме коли править ся страстні огослуження, пішов з панами на лови і вже

був би єпископом, якби се тільки від тих панів залежало.

Є ту на Угорщині народна католицька партія, якої провідником є пралат і посол о. Мольнар. Сей пралат хотів поперти кандидатуру о. Сабова і рік тому вже зивав его до себе, бо є він в міністерстві референтом церковних справ. Хотів він пізнати, що думає о. Сабов про будуче єпископство, які має погляди на введенє календара латинського і інші річи бажав знати, однак о. др. Сабов не послушав сего візвання і переказав лише, що він є професором богослов'я, учить так, як велить католицька Церква, а наперед не може знати, що би евентуально, як єпископ, мусів і міг в Церкві зарядити.

Другим кандидатом є о. крилошанин Гебей, якого побирають ОО. Єзуїти в Будапешті, котрі також побирають партію народну, католицьку і до котрих заїздить о. Гебей в справах релігійних, як на реколекції і др.

Третім є о. др. Новак. Є се молодий, ледви від 6 років священник: від кількох літ пробував він на дворі гр. Пальфійого, посла при Ватикані, при парохії доси він не був, народу не знає, ледви чи і уміє говорити рускою мовою народу, якого мав би зістати пастирем.

Сей кандидат має однак найбільше перпєтє, бо гр. Пальфі попер его і у президента міністрів Тисси. Мала поперти его ще одна личність, з якою гр. Тисса є в дуже близьких зносинах. Тисса обіцяв, що о. Новак буде єпископом в Пряшєві. Та сими днями приїхав в Рим пралат о. др. Цісарик і заявив, що кандидатура о. д-ра Новака вже упала, бо до Ватикану дійшла вістка, що кандидатуру о. Новака побирає гр. Тисса задля одної особи. О. Новак може бути добрим священником — а з часом може, як пізнає свій нарід — бути і єпископом, але покищо мав за велику протекцію — а і се часом шкодити.

Що дотичить політичних партій, то тут крім партії 48. року — партії независимців від Австрії — є ще партія соціалістична, в якій верх як всюди — мають жида. Є партія народно-католицька, але она є слабою і без впливу, хоч числить кільканадцять послів. Партія ся — хоч католицька — не має будучности — бо є виключно римо-католицькою — через що не має довіри, ані симпатії Румунів і Русинів, і ніхто за нею не агітує поміж Русинами і Румунами. Партія християнсько-суспільна, яка числить на разі одного посла в угорськім соймі — є більше симпатичною, і може числити на поперте Румунів і Русинів, коли лишень буде для всіх націй справедливою. Для тої партії є вже багато прихильних з руского духовенства.

Як догадують ся деякі люди на Угорщині, сї дві партії християнсько-суспільна і соціально-демократична зведуть у близькій будучині — борбу, і причинять упадок інших, могутих тепер партій, бо або до одної або до другої партії приступлять члени теперішніх партій.

Партія 48. року, хоч є сильною, зачинає щораз більше тратити довіру народу, бо найбільші независимці, як дістануть те, до чого стреміла їх амбіція — то є — ордері і портфелі — стають лагідними і спускають з ненависти до Австрії.

Між патриотами Мадярами тліє укрита ненависть до Габсбургів за 48. рік, коли то повішено як бунтівників гр. Батуану-я і других — і тепер много з них звертають свої симпатії до Гогенцолєрнів. Уважають навіть принца Айтеля будучим королем Угорщини, та симпатії інших народностей — як і наших Русинів — стоять таки по стороні свого „царя“ Габсбурга а і радо повитали би знов якого Паткевича, який прийшов би в поміч Габсбургові. Се чує в душі наш чоловік, який скований мадярською неволею, не так закона, бо угорський закон є доволі справедливий і для других націй, але неволею мадярсько-жидівської кліки, яка проти всяких законів природи хоче як найскорше все змадяризувати. Тут жида творять політику, а Угорщина є для них правдивою країною Хаана.

Русини наші в Будапешті є без всякої опіки, як під зглядом церковним так і народним. Робітників, що зайшли з Галичини, буде там поперх 3.000, і ніхто не подбає о се, щоби сї люди могли в неділі і свята почути своє богослуженє, науку християнську в своїй рідній мові або і висповідати ся по своєму, тому не диво, що стають рівнодушними як для віри, так і народу — а з часом

пропадуть для нас. Всі інші народи, як Словаки, Німці, Поляки, навіть Серби і Греки мають свої церкви, сарохи, священників, тільки наш Русин не знає, де притулити ся. В своїй нібито церкві богослуження і проповіді по угорськи, лиш тихі молитви в часі Служби Божої по старославянськи, а слова переміненія по грецьки так, що нараз править ся там Служба Божя з трох службників і тому нарід наш йде або до православних Сербів (в Будапешті є дві православні, сербські церкви), дехто йде до латинських костелів, а більша часть нікуди не йде.

Крайна пора подумати про наших братів і побудувати для них якусь бодай маленьку церковку в тій стороні, де найбільше робітників.

Мадярські патриоти боять ся дуже нашого Експ. Митрополита, щоби тут не основав рускої церкви, бо до тої церкви ходили би також Русини з угорського боку і почули би своє рідне слово — та однак я певний, що і Рим і Відень прийшов би з поміччю при основанню парохії для гр.-кат. Русинів в Будапешті. Для кількох тисячів католиків-Русинів повинно ся конечно подумати над основаннем свого дому Божого. Гадаю, що і духовні угорські влади не повинні би робити труднощі в так важнім ділі, коли ходить о добро душ.

Перед кількома роками починено вже кроки до засновання в Будапешті рускої парохії — було кілька навіть статей в „Ділі“ в тій справі, однак всьо до нині занежано. Були вже навіть кандидати на парохію, і то священники з угорської сторони, і всі прихильно та з радістю приймали гадку засновання парохії, однак на жаль розчарували ся, бо справа стоїть нині гірше, як перед кількома роками. О ній вже й не згадують — а она є так важною!

о. М. К.

3 Балканського півострова.

На Балкані гасне пожежа. Петербургський дописець „Matin-a“ представляє в такий спосіб опінію петербургських політичних кіругів: Росія не любить справи безпоровочного опорожнення правого берегу Маріца Турками із справою звороту Болгарам Адриянополя. Росія повідомила Туреччину про свою незломну волю примінення острих заряджень, щоби побереже Егейського моря, призначене Болгарам букарештеньким договором, було болгарським. В справі Адриянополя вдоволяє ся російське правительство покищо фінансовим бойкотом Туреччини, щоби зневолити Туреччину до прийняття турецько-болгарського договору. Росія домагає ся від свого союзника Франції як найбільшійшого виконання сего бойкоту. Росія знає, що Туреччина пробує замінити на гроші деякі концесії в Малій Азії і що в французьких кіругах не без жалю і болю видять, що ці концесії переходять в руки чужих народностей. Мимо того панує в Петербурзі пересвідчене, що Франція в справі бойкоту піде разом з Росією аж до хвилі, коли Туреччина у вдоволяючий спосіб розв'яже справу Адриянополя. Російське правительство домагає ся опорожнення Адриянополя Турками і віддання его Болгарії, більшість прилюдної опінії в Росії вдоволила би ся меншими уступками, ведучими до справедливого договору.

„W. Allg. Ztg.“ пише: Після вістий одержаних із сторони дуже поважної в Петербурзі, здає ся, що справа Адриянополя о стільки зближає ся до розв'язки, що російське правительство не виявляє за великого нахилу до зневолення Туреччини, щоби уступила з кріпости.

З інших сторін зачувати, що турецьке правительство в порозумінні з головною комендою покинуло намір, щоби турецька армія посувала ся дальше поза Маріцу. Серед таких обставин справа Адриянополя втратила міжнародний характер і переродила ся в болгарсько-турецьку справу.

Як зачувати, Туреччина порішила ся вислати до Болгарії ультимат, в яким домагає ся від Болгарії видачі Адриянополя з поданням сего мотиву, що не може довгий час удержати на воєнній стопі 300-тисячної армії.

Просимо відновити передплату.

НОВИНИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Євпла; римо-кат.: Вартоломея. — В понеділок: руско-кат.: Фотія; римо-кат.: Людвіки. — Ві вторник: руско-кат.: Максима; римо-кат.: Рожи.

— **Яким оружжєм воюеш...** В 184. числі „Руслана“ помістили ми таку новинку: „Недуга Експ. Митрополита. З Риму доносять нам телеграфічно, що Експ. Митрополиту гр. Андрей Шептицький тяжко там занедужав“.

По кількох днях, коли, славити Бога, нашому Князеві Церкви полекшало, появила ся у вчорашнім (п'ятничнім) числі „Діла“ така телеграма з Риму, сфабрикована в редакції тої часописи:

„Недуга Митрополита Шептицького. Трівожні вісті ширені жадним сензацій христ.-супільним органом про тяжку недугу митрополита гр. А. Шептицького не відповідають дійсности. Митрополит вправді був занедужав, та вже маєть ся ліпше. Пробував тут у свого брата австрійського військового аташе, гр. Станіслава.“

Хиба всякий неупереджений чоловік добачить тут злобу. Але щоби католицька опінія позваляла жидовинові з „Діла“ навіть з недуги Князя Церкви кувати протикатолицьку збрую — се можливе хиба серед нашої супільности. Поступок „Діла“ навіть з чисто людських зглядів не надає ся до кваліфікації — він сам себе осуджує...

— **Пос. др. К. Левицький про виборчу реформу.** „N. W. Tagblatt“ і „N. fr. Presse“ оголосили вчора розмову з головою українського соймового клубу, д-ром К. Левицьким, який переїздив через Відень. Др. Левицький обговорював вперед роздачу правительствених записок з причини сегорічної живої катастрофи і звернув увагу на се, що покривдене руского населення під тим оглядом потягнуло би за собою остру тактику Українців. В справі виборчої реформи висказав ся, що переговори будуть вельми трудні і намісники не легко прийде довести оба народи до порозуміння. Українці будуть домагати ся, щоби основою переговорів був попередній компромісовий начерк. Они хочуть продовжати в соймі річеву і тактичну політику попереднього клубу.

— **Хмаролом коло Порохника.** Пишуть нам: Не минула катастрофа живої в нашого бідного підгірського села Крамарівки. Дня 21. серпня перед полуднем наступив і у нас хмаролом. Доц зливний з нагальною бурею і вихром ллєв безнастанно від рана до вечера, так що около полудня всі гірські і лісові потоки і мала наша ріка, яка пливе серединою села, виляли з берегів, рвуча вода замулила всі сіножати і управні поля над рікою. Дивив ся і аж жаль серце стискає, як кєрвава праця нашого хлібороба пішла з водою на марне. Селянські хати низше положені над рікою станули в воді, вода понесла зі собою купиці другої конюшини жита, пшениці, ячменю а з того, що зжате і скошене лежало, як конюшина і ячмінь над рікою, аві сліду не лишило ся, бараболі затоплені і замулені гниють. Мости зірвані, дорога залита, комунікація з найближчим містечком Порохником перервана. Люди з заломаними руками стоять над водою і в розпачі та безрадности дивлять ся, як розбурхані філі води несуть всю їх кєрвавицю в безвісті: Недасть ся описати всего докладно, треба бути на місці і видіти, то доперва можна собі виробити понятє про катастрофу. Шкоду заподіяну повенню можна обчислити на кількадесят тисяч корон в селі і если акція ратункова не дасть нам помічної руки, то марево нужди і голоду зависне над нашими хатами. Просимо проте отсею дорогою наші краєві кооперативні і економічні товариства як „Сільський Господар“ надіслати на руки підписаного пароха блянкети на виказ живої катастрофи.

Власти скарбові просять ся о відписані податків за сей рік, а ц. к. староство і повітовий виділ в Ярославі о поміч для потерпілих, а наших послів соймових і парламентарних о підмогу у дотичних державних і краєвих властей. Найже сю допись повторять ласкаво наші народні українські часописи,

як „Свобода“, „Основа“ і „Народне Слово“. — *О. Петро Андрейчик, парох Порохника.*

Про ту саму катастрофу пишуть нам з Порохника: Дня 21. серпня навістив околицю Порохника хмаролом. В протягу години виступила з берегів річки Млєчки вода, та наробила величезної шкоди, забираючи мости, хати, млин, та збіже над рікою. В сих околицях пропала вже пшениця, овес позростав, конюшина погинула а бараболі вимокли, бо глина не пропускаєма. Незавидна будучина тай голод жеде сю околицю. *Б.*

— **Виборці про посла Колессу.** На зборах в Полівцях поставили виборці Чортківщини таке візване до посла д-ра О. Колессу: „Визває ся нашого посла Колессу, щоби він сповняв як слід обовязки посольські і професорські, або най зрече ся котрогось з тих знань і не приносить через несповнюване своїх обовязків шкоди народові“.

Побачимо, чи п. Колесса зробить по волі виборців, чи зігнорувє їх безпосередне візване.

— **Престолонаслідник а положенє в Босні.** „Bud. Hirler“ доносить з Сараєва, що престотонаслідник архієв. Франц Фердинанд прибуде до Сараєва разом зі спільним міністром скарбу шойно тоді, коли в Босні будуть привернені нормальні, парламентарні відносини. А що з причини делегацій престотонаслідник міг би відбутися своєю подорож лише в першій половині вересня, тому порозумінє межі боснійськими сторонництвими мусіло би наступити ще перед тим часом.

— **Здобуток канадійських Українців.** В 37. числі едмонтонської часописи „Новини“ читаємо: Доходить до нас з Манітоби незвичайно радісна вістка, а іменно, що проф. Петро Карманський, загальнозвісний український поет і письменник, котрий приїхав недавно до Винніпегу, аби дати відчитати в українській історії на курсі, заложенім тамже заходами тамошніх Українців, став іменованій манітобським прєвительством професором української мови та літератури в учительській семінарії в Брендоні. Українсько-англійські підручники до науки у манітобських публичних школах, про які недавно доносили „Новини“, що друкують ся, уже вийшли з друку. Один примірник сего підручника дістала на показ редакція „Новин“ від шкільного організатора в Манітобі п. Гігейчуча, за якого стараннями й вийшла отся перша урядова українська читанка. Українці таким робом дістали вже в Манітобі повне горожанське право на рівні з Французами і Німцями. Коли сє стало ся в провінції, де є консервативне правительство, то пора Українцям в ліберальних провінціях, Альберті та Саскачевані, повстати за свої права, содай дігнати своїх манітобських братів.

Проф. П. Карманський, якого канадійське правительство іменував професором учительської семінарії в Брендоні, одержує платню 100 доларів місячно, а також удержанє, то є харч і помешканє безплатно.

Також другий галицький Українець інженер МIRONKO одержав урядову посаду в Канаді.

— **Відгомін стрілів в цісарській гвардії.** Слуга Якубович, якого стан здоров'я тепер поправив ся, зізнав, що стріляв до капітана Айзенкольба з ненависти. Своє діло виконав він з мести і по надумі. Зараз по першій стрілі капітан упав, почім стрілив Якубович тричі до графії Болца, яка агинула на місці. По тім подвійнім убийстві приложив собі Якубович револьвер до щок и вистрілив. Дальше зізнав, що оба револьвери були его. Загалом стріляв 12 разів.

— **Жертви готівкою** не звільняють нікого від обовязку жаданя купонів У. П. Т. і уживаня товарів з маркою У. П. Т.

— **Архів часописів в Ватикані.** Перед несповна 50 роками видав Св. Отець, Пій IX., приказ, щоби до ватиканської бібліотеки долучити архів часописів і періодичних пєсьм. Сей архів можна уважати за найбільший, який загалом де єствує. Теперішній Св. Отець Пій X. менше займає ся дневниками ріжних напрямів і читає лише головню „Osservatore Romano“ або „Difesa“, або також два інші дневники політичного напряду. Від часу до часу заглядає Св. Отець і до венецьких дневників, які єму приносять его секретарі. Зі всіх інших часописів, які приходять до Ватикану, робить ся витинки, предкладає ся їх секретареві, а сей шойно рішає, що може зацікавити Св. Отця. Однак всі витин-

ки, навіть і такі, яких Св. Отець не бачить, переховує ся старанно і опрацьовує ся, а опісля складає ся до архіва. Таку саму увагу, коли навіть не більшу звертає ся і на заграничну печать. Кожду надіслану заграничну часопись переглядає старанно і постійно дотичний урядник і коли найде ся яканебудь стаття, яка надає ся до перехованя, тоді перекладають єї на італійську мову і наліплюють єї на великий аркуш і влучають до відповідної книги. Всі диєцєвальні єпископи є обовязані переглядати або казати переглядати всі дневники, які виходять в їх диєцєзії і кожду важнішу вість надсилати до ватиканського архіва. Само собою розуміє ся, що з причини сего вічного систематичного збираня, зібрав ся великий матеріал і не мав би він рішучо ніякої вартости, коли би з него не робили зараз відповідних азбучно уложених виказів. Сі збори мають як для політиків, так і для істориків будучини прямо неоцінену вартість. Хто пр. займає ся справою єдности Італії, яка була за часів Кріспія, Кавура, Мацінія, Віктора І-мануїла, Гарібальдія і інших, сей найде в Ватиканськім архіві такий матеріал, якого не могла би єму достарчити ніодна бібліотека цілого євіта. З новітших часів навзбирало там знова повні томи, які відносять ся до модерного руху.

— **Число прантикуючих лікарів** вносять в 17 головних державах Європи після найновішої статистики 160.880, з сего найбільше є їх в Англії, бо 28.900, опісля в Німеччині (22.500), в Росії (21.400), Франції (19.800), Італії (18.240), Іспанії (13.700), Австрії (10.400), Швейцарії (1.720). Англія має 7.8 лікарів на 10.000 мешканців, Іспанія 7.5, Італія 5.6, Швейцарія 5.2, Франція 5.1, Німеччина 4.3, Австрія 2.5 і Росія 2 на 10.000 мешканців. Найбільше лікарів має місто Бруксєля, бо 24.1 на 10.000 мешканців, Мадрид 20.9, Рим 14.8, Відень 14, Берлін 13.2, Лондон 12.8, Петербург 12, Париж 11, а Копєнгага 9.

— **Воздушна почта в Аляшці.** На цілім просторі Зєдинєних Дєржав північної Америки функціонує почта добре з виїмкою Аляшки, де поштову сполуку утруднюють гори. Та саме тепер предложив поручник лєтичного відділу американської армії, Кромєр начерк зорганізованя там воздушної почти. Доряджує, щоби постановлено правильну обміну поштову в воздусі. Перша стація була би між Скад-вай а Віте Сторзе. Перерва трєвала би 2 години. В Віте Спорзе другий воздушний почтар полетить на другім літакови до Сєлькірх, де прибуде за 4 години (доси перебував ся сей простір в 14 годинах). Слїдуючою стацією була би Сєлькірх-Давсон, а воздушна переправа трєвала би 3 години. Останною стацією був би Форт-Юку, вже в обсязі полярної країни. Почтова переправа між Скад-вай а сєй кінцевою точкою заняла би девять годин, замість, як доси 3 до 4 дні, а часом і більше. Доси в літі перевозять пошту водою, а коли ріки замерзнуть, на санях, запряжених псами. Простір між Кремле Крук а Ном 650 км. при найкрасшій погоді почта переїздить в 82 годинах, а при нехосєнних умовах — листи йдуть деколи десяти днів. Департамент почти р зглядає тепер предлогу Крамера і мабуть єї прийме.

Перша українська в Галичині артистично-позолотарська родітня Івана Олійника у Львові

Ринок 36 (дім „Народної Торговлі“) виконує церковні роботи (позолот. і різбар.), а то: іконостаси, вітари, проповідальниці, нагорні сідальця, балдахими і інші, як найдешевше і як найгарніше і зі знанєм річі. Приймає також відновлюванє і наслідуванє аптєків і роботи салюнові.

562(2)

Оповіді.

— **Іменованя і перенесєня.** Міністер судівництва іменував орієнтального духовного, Лазара Болдохана, капеляном в карнім заведеню в Станіславові; надав судії др. Ів. Масрови в Садагорі посаду судії в окрузі висшого краєвого суда у Львові і судії округу висшого кр. суда у Львові, др. Осв. Рєтерови, місце судії в Гурагуморі; іменував судіями авокультантів: От. Германа в Кімполонзі, др. Едм. Розєнцвайга в Вижниці, Окт. Аврїту в Кімполонзі, др. Жигм. Залїка в Сєлетині, Ів. Кашляра і Кает. Якубовича в Садагорі; переніс судіїв: Волод. Смерєчинського в Сєлетині до

Заставної і Войт. Павля в Садагорі до Ра-
довець.

Цісар надав італійському генералови, Ка-
неві, велику ленту ордера св. Стефана.

Посмертні оповістки.

— Михайло Комарів, український громадський діяч і письменник, помер в Одесі дня 19. с. м. в 69. році життя. В. с. п.!

Про покійника пише „Рада“ між иншим: Михайло Федорович Комарів народився в 1844. році. Участь в громадських українських справах почав брати в кінці 60-х років. В 70-х роках, коли в Києві українські діячі почали видавати цілий ряд популярних книжок, вийшла в переказі М. Ком. а книжка: „Розмови про небо та землю“. Року 1883, в додатку до складеного М. Сарницьким альманаха „Рада“ видав М. К. свою працю: „Показчик нової української літератури“. Се була для тих часів дуже цінна праця, бо вона давала перегляд всіх українських видань в часів Котляревського. З сего часу почала ся бібліографічна робота М. Комарова, якої він не кивав до останніх днів свого життя. Проживаючи після Києва в Умані, М. К. збирав приповідки, загадки і т. ин. етнографічний матеріал, який видав як доповнене до „Українських приказок“ Номиса, окремою книжкою „Нова збірка приказок“. В Умані М. Комарів згуртував коло себе людей для складання українського словаря, серед яких був якийсь час і Трохим Зіньківський. Словар сей видано 1893-го року, як додаток до „Зорі“ — „Словарь російсько-український“. Зібрані в порядкували М. Уманець і А. Спілка. Уманець — псевдонім М. Комарова, а А. Спілка має означати Адеська Спілка, бо в Одесі се складане словаря закінчувало ся. Але треба зазначити, що М. К. належить більше ніж редакторська праця над словарем; він в великій частині сам працював над сьм словарем, і можна вважати М. К. автором сьєї коштовної й корисної ще й тепер книги.

Року 1908. М. К. видав в Одесі чималу бібліографічну збірку „Т. Шевченко в літературі и искусства“.

Окрім того під 35-літній ювілей діяльності М. Лисенка видав: „Бібліографічний указатель музыкальной и литературной деятельности Н. В. Лисенка“ („Кіевск. Стар.“, 1904 року і окремо), а також в збірнику „На вічну пам'ять Котляревському“ — Бібліографічний показник видань творів Котляревського та писань про його (1904 і окремо). Нарешті 1906 року, знов як частину загальної української бібліографії, видав Михайло Комарів книжку „Українська драматургія, збірка бібліографічних знадобів до історії української драми і театру українського (1815—1906)“. Се велика праця, яка дає загальну картину розвитку української драматичної творчості. По кількох роках видав „Додаток до „Української драматургії“ за 1906—1911. р.

Поруч з бібліографічними працями йдуть популярні писання: „Оповідання про Богдана Хмельницького“, „Оповідання про Автона Головатого“ та „Запорозькі вольності“, і переклад „Тараса Бульби“ М. Гоголя.

В галицькій „Зорі“ писав М. Комарів рецензії і статі історично-літературного змісту і там же містив знайдені ним твори С. Руданського; а пізніше перший том галицького семитомового видання творів С. Руданського з передмовою вийшов в редакції М. Комарова.

Остання праця М. Комарова се „Вінок Т. Шевченкові“ — збірка віршів, присвячених Т. Шевченкові. В останніх часах написав на основі нових матеріалів книжку: „П. Морачевський та его переклад Св. Євангелія на українську мову“, яка сими днями вийшла.

Ще одно видане хотів покійник виготовити перед смертю — се видати переклад монографії М. Костомарова „Богдан Хмельницький“. Сей переклад, зроблений не безжачком, друкував ся давніше в серії „Рускої історичної бібліотеки“ в Галичині, але покійник хотів видати его в новій редакції і мав дозвол на видане від власника творів Костомарова, російського „Літературного фонду“. Здавна працюючи як громадянин, М. К., коли наступила пора, взяв ся і за пралюдну ор-

ганізаційну діяльність в одеській „Просьвіті“, не зважаючи на службене становище нотаря. З 1906 р. М. Комарів був головою тов-а і дуже багато зробив, як лектор і порадник для тої молоді, що виступала з рефератами. Своім відношенням до фактів і подробиць з історії української літератури М. К. будив охоту і любов до українського письменства і все охотой давав книжки з своєї величезної бібліотеки. Коли почала ся політична реакція, М. К. не міг брати на себе всі клопоти й приємні переговори з славновісною одеською адміністрацією і зрік ся головання в „Просьвіті“. Але все таки приймав участь в просьвітній праці як звичайний член ради, жертвував книжки в бібліотеку, читав дуже часто реферати, редагував видання одеської „Просьвіти“. Коли „Просьвіту“ закрили, М. К. просив віддати ему всі матеріяли, щоб написати історію діяльності й закриття товариства. В новій українській інституції, в українськй клубі в Одесі, не безжачком теж працював, як член ради старшини. Майже весь останній рік М. Комарів слабував, але з неослабним інтересом слідив за українськими справами. Зберав ся навіть на київську виставку та недуга не дозволила. „Здоров'я мое зовсім розхиталося: склероза, задиха, грудна жаба, диспепсія і т. д., а найголовніше старість, — від неї вже всі скверни“, — писав не безжачком недавно в Київ. Завше молодий і бадьорий духом М. Комарів до останньої хвилини змагав ся з слабostí і безупинно працював для нового українського громадянства

Телеграми

в дня 23. серпня.

Ішль (ТКБ). Цісар прийняв вчора на послуханю австро-угорського амбасадора в Парижі, Шеchema.

Люблина (ТКБ). Оноді і вчора переїхали туди більші транспорти війська з полудневої границі.

Відень. Тирольський сойм збере ся в половині вересня в цілі полагоди соймової і громадської виборчої реформи.

Севастополь (Пет. Ар.). Вчора прибув тут цар Микола з родиною і всім на поміст корабля „Standard“.

Гага (ТКБ). Мировий конгрес прийняв революцію, яка заявляє ся за зближенням Франції до Німеччини.

Загреб (ТКБ). Проф. Люміцер, який прибув тут вчора, перевів операцію на бар. Скер лежені, бо ствердив інфільтрацію горішнього раменні в місці рани. Теперішній стан его здоров'я є вдоволяючий.

Царгород (ТКБ). Італійський воєнний корабель причалив до Дедеагач.

Бигород (ТКБ). Австро-угор. посол Угрон виїхав на довшу відпустку на відпочинок. Також рос. пос. Гартвіг виїхав на відпустку.

Поля (ТКБ). Вчора о 7-20 год. вечером помер тут містоадмірал Лянжос в наслідок ран, які походять від онодішнього вибуху гармат.

Мальта (ТКБ). Вчора наїхав пароплав підчас маневрів прибережної ескадри на канонірку, яка утонула. Ближших подробиць нема.

Господарські, промислові і торговельні вісті.

Комуниат Красного Союза для збуту худоби в торгу на безроги у Відні дня 19. серпня 1913. Загальний згін вносив 13.986 штук; з того доставлено з Галичини 2.153 штук.

Плачено ціни: за безроги галицькі молоді, легкі, Пріма 1'42—1'48 К, тяжкі і товсті, Пріма 1'44—1'48, середні і гірші 1'24—1'40, старі і виборозані 1'12—1'22 К.

Тенденція: Сей згін був супроти попереднього о 2.6:8 безрог молодих, як також о 1413 безрог товстях слабший. З причини слабшого згону попит за безрогами молодими був дуже жавий і тому то піднесли ся они на ціні о 8—10 сот. Також попит за безрогами товстими був сильний і плачено їх о 6 до 8 сот. більше.

Перше і одинокє Руске Товариство Вза-
їмних Обезпечень на жите і ренти

„КАРПАТИЯ“

Почетний президент: Его Ексцеленция митро-
полит Андрей гр. Шептицкий.

„Карпатія“ вибудована на найсолідніших
основах.

„Карпатія“ приймає обезпечення на жите у всіх
найдогідніших комбінаціях при
найкорисніших умовах: на дожитє, посмертні
капітали, посаги і ренти.

„Карпатія“ дає обезпеченням всякі користи, які
може дати нинішній стан техніки
обезпечень на жите і солідне, оглядне діловодство.

„Карпатія“ основана на взаємності і має на
увазі лиш хосен своїх членів. Чи-
сті зиски вертають ся яко членські дивіденди.

„Карпатія“ видає поліси, які по трілітнім
тривку стають неоспоримими і
незападальними.

Нема жадного иншого руского аскураційного това-
риства на жите лише одна, однісінка „КАРПАТИЯ“.

Обовязком кожного руского Русина є підпрати лиш
своє аскураційне товариство і обезпечуватись лиш
в „КАРПАТИИ“.

„Карпатія“ передає всюди спосібним і ретель-
ним людям по містах і селах свою
агентуру.

Найпевнішим способом оцадності є обезпечення жи-
тєв. Кождий хто хоче забезпечити свій родний
краспу будучність, своїм дочкам посаг, або собі у-
держане на старість, най обезпечує ся на жите
в „КАРПАТИИ“.

Короткий час своєї діяльності „КАРПАТИЯ“ здо-
була собі загальну п.ихильність і довіра навіть в
чужинцях, та за короткий час свого істнованя по-
зискала 1495 внесків на суму обезпечення 5,123004
К, з того виставлено 1118 поліс на загальну суму
обезпечення 3,695.500 К з річною премією 163.666 К
за 53 с.

Ближній інформації що до обезпечень і агенцій уділяє
Філія товариства у Львові, ул. Руска ч. 18 коло
„Дістра“. Філія приймає також зголошеня внесків
на обезпечення на жите і ренти. (449)

„ДОСТАВА“

Стов. зареєстр. з обмеж. (дворазовою)
порукою.

Дирекция: Львів, ул. Домініканська 11.
Склади: Львів, ул. Руска 20.

Станіславів, ул. Смольки 1.
Перемишль, Ринок 26.

Поручає свої богато заосмотрені
склади усяких церковних річий. Прий-
має усякі наприви, золоченя і переплети.

Достарчає дзвонів готових і пі-
сля замовлень та стрійних дзвіночків.

Поручає церковних малярів, різьба-
рів, золотарів і підприємців будови і
наприви. Продає церковне і столо-
ве біле та срібло, правдиве, хінське і
альпаку. Виготовлює хоругви і прапори
для „Соколів“ і Чит. „Просьвіти“.

Церквам-Членам дає 2% додатко-
вого опусту при закупі.

Кожда Церков, кождий Русин по-
винен стати членом „Достави“.

Уді 20 К, платний також ратами;
виписове 1 К; дивіденда за 1912 р. 7%.

Часть зиску розділює „Достава“
на церковні і народні цілі.

Хто купує в „Доставі“ купує у се-
бе; збільшує народне майно, попирає
рідний промисл.

Інформацій уділює дирекция, ул.
Домініканська 11; на жадане висилає
цінічки 484(26)

Поручаємо книжку: О. Стефан Білинський
„Матеріалістичний світогляд в кругах шкільної
молодежи, его причини і наслідки“.

Ціна 50 сот. (почтова оплата 5 сот.) На-
бувати можна в книгарні Наук. Тов-а ім. Шев-
ченка у Львові, Ринок 10, або у автора, кате-
хита гімназії в Жовкві.

Чистий дохід на „Ювілейну Захоронку
м. о. Маркіяна Шашкевича в Яворові“.

Рух залізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1913 р. після часу середно-європейського.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим друком. Година нічні від 600 вечером до 5:59
рано означені підчеркнутим чисел минутних.

Хриізг до Львова

на головний дворець:

З Кракова: 225, 542, 6:22о), 7:25, 8:45, 9:55,
1:10*, 1:25, 2:20\$, 5:30, 7:11*, 8:25, 9:40

*) З Тарнова. \$) Від 15/5 до 30/9 вклю-
чно щоденно.

†) в Городка яг. від 1/6 до 30/9 якл.
щоденно. о) З Мостаск.

З Підволочиск: 7:15, 11:25, 147\$, 21. 5:25,
10:30, 10:48†)

†) З Красного. \$) Від 15/5 до 30/9 вкл.
щоденно.

З Черновець: 1207, 523*, 543*, 7:40, 10:28†),
1:45, 5:35, 6:31, 9:25

*) З Станіславова. †) З Коломиї. †) З Хо-
дорова в кождий день по неділі і
святяї.

Зі Стрия: 7:20, 9(0, 11 40, 6:20, 11 1042\$),
\$) Від 15/6 до 8/9 включно лишень в
неділі і римо-кат. святя

Зі Самбора: 7:45, 9:55, 1:48, 8:30

Зі Сокаля: 7:05, 1:00, 7:88

З Яворова: 8:04, 4:20

З Підгаєць: 11:20, 10:20

Зі Стоянова: 9:50, 6:30

на дворець „Львів-Підзамче“:

З Підволочиск: 6:56, 11:05, 1:33*, 1:58, 5:06,
10:12, 10:31†)

†) З Красного. *) Від 15/5 до 30/9
включно щоденно.

З Підгаєць: 7:26*, 10:49, 10:01, 12:00\$)

*) в Винник. \$) в Винник лиш в суботу.

Зі Стоянова: 9:31, 6:11

на дворець „Львів-Личаків“:

З Підгаєць: 7:08*, 10:31, 3:03*, 9:41, 11:43\$)

*) З Винник. \$) З Винник в суботу.

на головний дворець:

З Брухович: щоденно 6:55

щоденно: від 1/5 до 30/9 7:26

від 1/6 до 31/8 8:37, 11:00,
3:41, 5:15, 9:30

в неділі і римо-кат. святя:

від 1/5 до 31/5 3:41, 9:30

від 1/6 до 31/8 1:54

З Янова: щодня: від 16/5 до 15/9 9:11,
від 1/6 до 31/8 1:25

в неділі римо-кат. святя:

від 11/5 до 31/8 10:10

З Любіня: в неділі і римо-кат. святя від
11/5 до 8/9 9:00

З Винник: лишень в суботу 12:16

Вігізг зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: 1235, 335, 8:25, 8:32, 1:26†), 2:05\$

2:45, 3:40*, 5:50, 7:00, 7:30, 11:10

*) До Рашева. \$) Від 15/5 до 30/9 вклю-
чно щоденно. †) До Городка яг.

До Підволочиск: 6:08, 10:40, 2:00, 2:45\$, 2:55†)

8:40, 11:15

†) До Красного. \$) Від 15/5 до 30/9
включно щоденно.

До Черновець: 2:45, 6:10, 9:10, 10:03, 2:30, 3:13*,
5:52†), 7:50, 11:00

*) До Станіславова. †) До Коломиї

До Ходорова в кождий день перед
неділею і святятом.

До Стрия: 7:25, 11:02\$, 1:50, 6:50, 8:15, 11:25

\$) Від 15/6 до 8/9 вкл. лишень в не-
ділі і римо-кат. святя.

До Самбора: 6:52, 9:05, 3:50, 10:56

До Сокаля: 7:50, 2:35, 7:50, 11:35*

*) До Рави рускої (лише в неділі).

До Яворова: 8:40, 6:31

До Підгаєць: 5:55, 4:53

До Стоянова: 8:05, 6:00

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6:23, 11:00, 2:14, 2:58*, 3:12†),
9:02, 11:33

†) До Красного. *) Від 15/5 до 30/9
включно щоденно.

До Підгаєць: 6:09, 1:34*, 5:15, 10:40\$)

*) лишень до Винник. \$) До Винник ли-
шень в суботу.

До Стоянова: 8:22, 6:12

на дворець „Львів-Личаків“:

До Підгаєць: 6:28, 1:58*, 5:36, 7:45*, 10:59\$)

*) Лишень до Винник. \$) До Винник ли-
шень в суботу.

Локальні поїзди.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6:00

щоденно: від 1/5 до 30/9 4:21

від 1/6 до 31/8 7:24, 10:05

2:25, 6:15, 8:35

в неділі і римо-кат. святя:

від 1/5 до 31/5 2:25, 8:35

від 1/6 до 31/8 12:47

До Янова: щоденно: від 16/5 до 15/9 3:03,
від 1/6 до 31/8 10:15

в неділі і римо-кат. святя: від 11/5
до 31/8 1:11

До Любіня: в неділі і римо-кат. святя від
11/5 до 8/9 2:25